

SIVILOMBUDSMANNEN

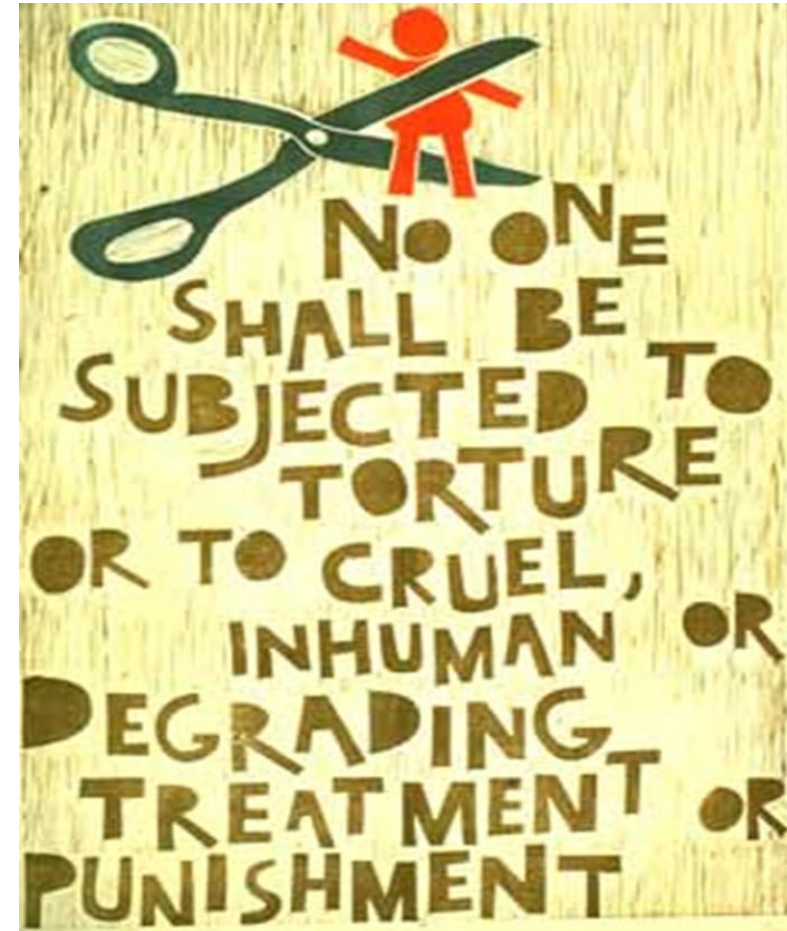
Sivilombudsmannens forebyggingsmandat

Funn og erfaringer fra besøk til
institusjoner innen psykisk helsevern 2015-2016

Kontorsjef Helga Fastrup Ervik
Forebyggingsenheten
19. oktober 2016

United Nations Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment og Punishment

- Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 3
- FNs konvensjon om barns rettigheter, artikkel 37
- FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne, artikkel 15
- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 7 og artikkel 10:
Alle mennesker som er fratatt friheten skal behandles humant og med respekt for deres iboende verdighet.

UN Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (OPCAT)

- Artikel 1:

... regelmessige besøk foretatt av uavhengige internasjonale og nasjonale organer til steder der personer er berøvet sin frihet, for å forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff

- Artikel 19:

... gi vedkommende myndigheter anbefalinger med sikte på å bedre behandlingen av og forholdene for personer som er berøvet sin frihet

Forebyggingsarbeidets metodikk

- Bredt forebyggingsarbeid
 - Undervisning, foredrag
 - Dialog med departement og direktorater
 - Dialog med tilsynsorganer, fagforeninger, interesseorganisasjoner
 - Dialog med internasjonale organer
 - Kommunikasjon på nett
 - Rådgivende utvalg
- Besøkene er «grunnfjellet»:
 - Varsler om periode, men ikke om dato.
 - Tverrfaglig besøksteam; juridisk, samfunnsfaglig, menneskerettslig og helsefaglig kompetanse.
 - Bredt kildegrunnlag:
 - Dokumentgjennomgang; rutiner, prosedyrer, journaler, protokoller
 - Samtaler med de som er fratatt friheten
 - Observasjoner
 - Samtaler med ledelse og ansatte, ulike yrkesgrupper
 - Publisering av rapport
 - Ca 3 måneders frist for oppfølging

Besøk gjennomført 2014 – 2016

Fengsler

- Tromsø fengsel
- Bergen fengsel
- Bjørgvin fengsel ungdomsenhet – 2 ganger
- Ringerike fengsel
- Trondheim fengsel
- Skien fengsel
- Kongsvinger fengsel
- Bredtveit fengsel
- Stavanger fengsel (*rapport kommer*)
- Norgerhaven fengsel (*rapport kommer*)

Politiarrester (samt lokale legevakter)

- Tønsberg sentralarrest – 2 ganger
- Drammen sentralarrest
- Gardermoen politistasjon
- Ålesund sentralarrest
- Lillestrøm sentralarrest
- Bergen sentralarrest

Psyisk helsevern

- Diakonhjemmet sykehus
- Sykehuset i Telemark
- Sørlandet sykehus, Kristiansand
- Sykehuset i Nord-Norge (UNN)
- Ahus – barne- og ungdomspsykiatri (*rapport kommer*)

Politiets utlendingsinternat

- Trandum

Oslo Lufthavn Gardermoen

- Utreisesenteret
- Politiposten
- Tollvesenet

Frihetsberøvelse = sårbarhet

- Avhengig av andre for grunnleggende behov
 - Mat og vann
 - Hygiene
 - Somatisk og psykisk velvære
 - Felleskap
 - Aktiviteter
- Følelse av maktesløshet
- Usynlig for storsamfunnet
- Mangel på overvåking/tilsyn
- Lite sympati eller interesse i det offentlige rom
- Ytterligere risikofaktorer
 - Alder, kjønn, språk, nettverk, helse, lærevansker, osv.

Fokusområder

- Rettssikkerhet
- Tvangsmidler
- Skjerming
- Tvangsmedisinering
- Aktivisering og fysiske forhold
- Institusjonskultur og ledelse

Pasienters rettsikkerhet

Vedtak

- Fattes det vedtak?
- Holder vedtakene riktig kvalitet og innfrir de lovens krav?
- Får pasienten informasjon om vedtaket og begrunnelsen?

Anbefaling:

Informasjon om tvangsvedtak og tilgang til den konkrete begrunnelsen for vedtaket (journalnotatet).

Klageadgang og tilsynsarbeid

- Gis det informasjon om klageadgangen?
- Er klageorganene reelt tilgjengelige?
- Besøker kontrollkommisjonen pasientene i posten?
- Hvordan gjøres dokumentkontroll?
- Har kontrollkommisjonen rutiner for velferdskontroll?

Tvangsmidler – mekaniske belter

- Lovens krav – er de oppfylt?
 - Helsedirektoratets veileder:
«Nødrettsliknende situasjon»
 - Tvangsprotokollene
 - Gir de korrekt og tilstrekkelig informasjon?
 - Tvangsmidler «etter eget ønske»
- *Lovlig? Nødvendig? Proporsjonalt?*

Skjerming

- Lite bruk av isolasjonsvedtak ved besøkte sykehus
- Er vilkårene for skjerming oppfylt?
 - Forholdet mellom formål og utforming
- Andre innskrenkninger under skjerming – hjemmel?
- Belteseng i skjermingsenhet
 - Skjerming er ikke et tvangsmiddel
- Skjerming som de facto isolasjon?

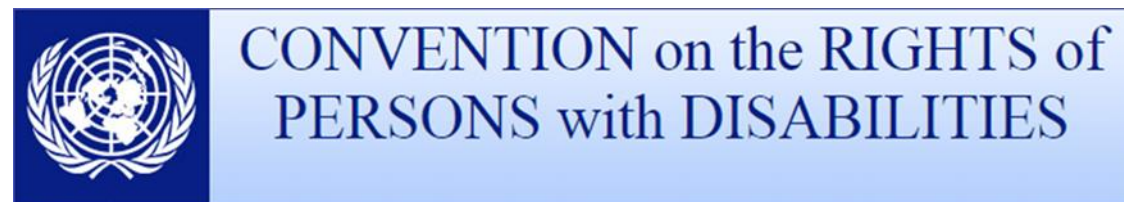

➤ *Lovlig? Nødvendig? Proporsjonalt?*

Tvangsmedisinering/behandling uten samtykke

- Berører mange pasienter, sterke opplevelser av krenkelse
- Kunnskap om bivirkninger
- Senter for medisinsk etikk, høring Paulsrudsutvalget:

«Vi har ikke forskningsmessig belegg for å si at tvangsbehandling har positiv effekt, og vi vet at skadevirkningene (...) er påtakelige.»

- Tvangsmedisinering og internasjonal rettstilstand: ikke «krystallklart», men økt fokus på selvbestemmelse og ikke-diskriminering i internasjonale organer
 - Stort integritetsinngrep, diskrimineringselement, svakt kunnskapsgrunnlag, risiko for skade
- Risiko for umenneskelig behandling

Aktivisering og tilgang til friluft

- Innholdet i tvangsinnleggelsen
- Forebygging av tvang – både under innleggelse og for tidligere utskrivning fra tvang
- Direkte tilgang til uteområde som gir mulighet for variert fysisk aktivitet

Fysiske forhold

- Omgivelsenes betydning for god helse
- Mulighet for privatliv
- Opplevelse av trygghet
- Ivaretagelse av personlig integritet

Institusjonskultur og ledelse

- Institusjonskultur og ledelse er avgjørende for å redusere sårbarheten og sikre beskyttelsen av de som er fratatt friheten.
- Normalitetsforskyvning
- Maktkulturer
 - «Oss mot dem», indre samhold, ytre press
 - Dehumanisering/tap av identitet
 - Stereotypifisering og følelse av overlegenhet
- Sikkerhet som overordnet hensyn
- Risiko: Rutinemessig makt og tvang

• Anbefalinger:

- Opplæring, kompetansebygging
- Sikre registrering og oppfølging (inkludert læring) av hendelser og avvik.
- Alle pasientskader skal alltid registreres og meldes ihht loven
- Bevissthet om risiko for subkulturer
- Sikre godt arbeidsmiljø

- ♦ Forsiden
- ♦ Mandat
- ♦ Våre oppgaver
- ♦ Om oss
- ♦ Rådgivende utvalg
- ♦ Tortur og umenneskelig behandling
- ♦ Hva er frihetsberøvelse?
- ♦ Aktuelt
- ♦ Rapporter
- ♦ Besøkte steder
- ♦ Om nettstedet
- ♦ For barn og unge

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Besøk til Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt

Aktuelt

Besøk til Norgerhaven fengsel

Publisert: 2016-09-19

Mandag 19. september innleder Sivilombudsmannens forebyggingsenhet et besøk til Norgerhaven fengsel i Nederland.

Seminar 19. oktober 2016 - Rettssikkerhetsgarantier i psykisk helsevern
(2016-06-23)

Sivilombudsmannens menneskerettighetsseminar belyser i år problemstillinger knyttet til rettssikkerhet i psykisk helsevern, kontroll- og tilsynsorganer, redusert bruk av tvang og forslaget til endringer i psykisk helsevernloven. Seminaret vil finne sted onsdag

Besøk til ungdomspsykiatrisk klinikk på AHUS
(2016-09-13)

13. september innleder Sivilombudsmannens forebyggingsenhet et besøk til ungdomspsykiatrisk klinikk på Akershus universitetssykehus (AHUS). Det er forebyggingsenhetens første besøk til en klinikk for barn og unge innen psykisk helsevern.

Uholdbare soningsforhold i Drammen fengsel
(2016-09-01)

- Soningsforholdene i Drammen fengsel bryter med norske og internasjonale retningslinjer, sier Aage Thor Falkanger, sivilombudsmann. I en besøksrapport pekes det på at kvinner og menn soner sammen og de innsatte er henvist til å bruke en bølge på cellen som toalett om natten.

Kalender

◀ Oktober 2016 ▶

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

[Månedens aktiviteter](#)

Siste rapport

[Rapport fra besøk til Drammen fengsel 24.-25. mai 2016](#)

[Tidligere rapporter](#)

Arsmelding

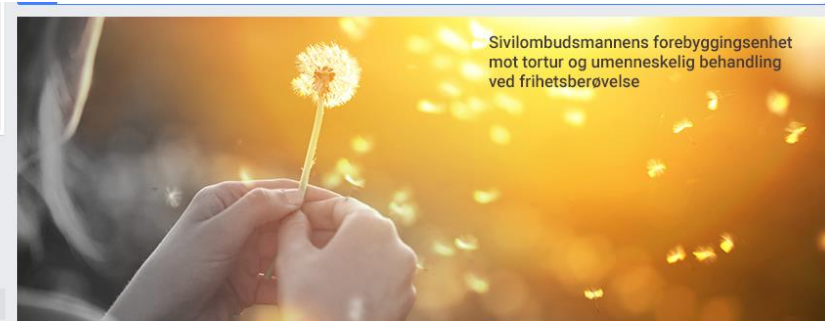
Sivilombudsmannens forebyggingsenhet

@forebyggingsenheten

Startside

- Om
- Bilder
- Anmeldelser
- Likerklubb
- Arrangementer
- Innlegg

[Opprett en side](#)

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Likt Melding Lagre Mer

Ring nå

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet
19. september kl. 11:15

Denne uken er Sivilombudsmannens forebyggingsenhet på besøk i Norgerhaven fengsel i Nederland.

Besøk til Norgerhaven fengsel

Mandag 19. september innleder Sivilombudsmannens forebyggingsenhet et besøk til Norgerhaven fengsel i Nederland.

SIVILOMBUDSMANNEN.NO | AV COREPUBLISH - WW...

Liker Kommenter Del

Caroline Klæth Eriksen og 39 andre

1 deling

Skriv en kommentar ...

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet

16. september

Sjekk ut vår nye nettside for barn og unge!

Organisasjon · Oslo, Norway

4.5 ★★★★★

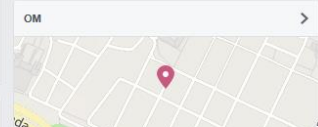
Søk etter innlegg på denne siden

680 personer liker denne siden
Maya Seim og Caroline Klæth Eriksen

4 personer har vært her

Inviter venner til å like denne siden

4.5 av 5 stjerner · 4 anmeldelser
Vis anmeldelser

Akersgaten 8
Oslo

22 82 85 00

<https://www.sivilombudsmannen.no/om-torturfo...>

SIVILOMBUDSMANNEN

Akersgaten 8, Postboks 3 Sentrum 0101 Oslo
Telefon +47 22 82 85 00
sivilombudsmannen.no